

Wij staan met ons kleine ledental (± 150) telkens voor nieuwe financiële problemen en zonder steun kunnen wij er onmogelijk komen. Geld voor uitbreiding van bergkasten, doozen, vitrines ontbreekt, een preparateur bekostigen kunnen we niet, (wat thans aan natuurvoorwerpen aanwezig is, werd voor het grootste deel met eigen krachten bijeengebracht en geprepareerd en . . . uit particuliere middelen betaald) om nieuwe aanwinsten uit de kas der vereeniging te betalen, ontbreken ons de middelen.

Onze vereeniging is nog jong en alle begin is moeilijk. Maar wij kunnen en willen ons werk niet in den steek laten, wij moeten door deze moeilijke jaren zien heen te komen. Het is dan ook deze overweging, die ons vrijmoedigheid geeft een beroep te doen op de lezers van „De Levende Natuur” om financieelen steun, zooals er indertijd steun is verleend om „Natura Docet” krachtig te maken. Steunt ons, door lid of begunstiger te worden, het lidmaatschap kost van f 2,50 (minimum) tot f 5,— per jaar, begunstiger wordt men door een jaarlijksche bijdrage van minstens f 1,50. Adspirant-leden betalen f 1,— per jaar. Aanmelding aan het adres van den penningmeester, den heer A. Tolma, Nieuwe Schrans 14, Leeuwarden. (Postgiro no. 107449).

Namens het bestuur van het F. N. M.: G. Bosch, Secretaris.

Kikkers-enquête. — Sedert jaren interesseer ik mij speciaal voor amphibien, vooral salamanders. Als gevolg daarvan heb ik in de laatste paar jaar meerdere stukjes hierover geschreven in het „Tijdschrift voor aquarium en terrariumkunde”, terwijl ook een 2-tal stukjes door mij geschreven vermoedelijk in een der eerstvolgende afleveringen van het bekende Duitsche Tijdschrift „Blätter für Aquariën und Terrarienkunde” zullen verschijnen. In mijn stukjes voor het Hollandsche tijdschrift heb ik reeds meerdere malen de lezers aangespoord, vindplaatsen van alle Nederlandsche amphibien en reptielen op te geven, echter met bijna geheel negatief resultaat. Alleen hebben we zekerheid gekregen van ons vermoeden, dat de Draadsalamander (Molge of Triton palmatus), (tegenwoordig is dit *Triturus palmatus*) in ons land in 't geheel niet zeldzaam is. Dit schijnt echter nog niet algemeen bekend. ¹⁾ Van eenige onzer correspondenten vernam ik (van den Heer Thiellier te Breda ontving ik zelfs dezen zomer 21 exemplaren door hem zelf gevangen) dat dit dier in verschillende deelen van N. Brabant en Limburg zéér veel voorkomt. Ook de Heer J. A. Huyskes, te Treebeek (L.) zond bericht dat Tr. palmatus dáár (Brunssum, Treebeek) in grooten getale voorkomt. Wat den Alpensalamander (Tr. alpestris) betreft, kan ik U mededeelen dat bovengenoemde heer Thiellier, mij op een aanvraag terstond 7 zelf gevangen *mannelijke* exemplaren zond. Een bewijs dus, dat ook dit dier in de omstreken van Breda lang niet zeldzaam is. Zelf heb ik een 40 eenjarige dieren *uitgezet* te Overschie.

De Heer Huyskes berichtte ook vindplaatsen van den *Groeten Watersalamander* (Tr. cristatus), welke hij vermoedelijk wel in zijn geheel of althans voor een groot gedeelte aan boeken ontleent, welke we m.i. met groot voorbehoud moeten aanvaarden en naar de juistheid er van zooveel mogelijk navraag moeten doen. Dit kan in een tijdschrift als „De Levende Natuur” natuurlijk betrekkelijk gemakkelijk. Ik geef zijn lijstje hier weer met enkele toevoegingen van mijzelf.

Limburg: Elzenrade, Schinveld, Houthem, Kerkrade.

Zeeland: Zuidzande. IJzendijke.

Noord Brabant: Breda, Boxtel. (Breda door Thiellier bevestigd, hoewel schijnbaar niet zoo veelvuldig. Lente 1926 kon hij slechts van de *mannetjes 1 volwassen* exemplaar machtig worden).

Gelderland: Zutphen, Heuvenheim, Brummen, Arnhem, Nijmegen, Ubbergen, Putten, Wageningen. (Een vriend van mij ving ze in zijn jeugd, ± 15 jaar geleden, te Lunteren).

Utrecht: De Vuursche ²⁾ Vianen, Bunnik, Maartensdijk ²⁾, Utrecht, De Bilt, Zeist, Driebergen, Amersfoort.

Noord Holland: Hilversum.

Overijssel: Deventer, Denekamp.

U zult natuurlijk goed doen dit lijstje met andere binnenkomende opgaven te vergelijken. Nu nog even de andere dieren.

¹⁾ zie deze jg. blz. 126. ²⁾ voor eenige jaren nog aanwezig. J. Hs.

10. De gevlekte landsalamander (*Salamandra maculosa*), komt volgens Schlegel bij Nijmegen voor. Is dit ooit bevestigd geworden??³⁾. Evenzoo het voorkomen van de muurhagedis (*Lacerta muralis*) bij Nijmegen??⁴⁾. Ik vermoed dat Nijmeegsche lezers hier zelf nooit iets van hebben gehoord. Ik beschouw deze opgaven (tot nadere bevestiging) slechts als vangsten van eerder ontvluchtte dieren. Zoo „ving” ik een tiental jaren geleden te Bennekom een Grieksche landschildpad, welke reeds meerdere jaren in een moestuin verblijf hield. Dit dier was natuurlijk ook een uit een der vele omliggende villa's ontvlucht exemplaar, hoewel ik daar geen bevestiging van heb kunnen krijgen.

20. Het voorkomen van de *knoflookpad* en *vroedmeesterpad*. In een oud notitieboekje heb ik verschillende vindplaatsen genoteerd. Ik weet zelf niet meer waar ik deze aan heb ontleend⁴⁾. Zoo vind ik van de knoflookpad de volgende plaatsen: Amersfoort, omgeving Wageningen, Steenderen⁵⁾, Hoog-Keppel⁵⁾, Lent en Nijmegen, Merkelbeek (L.). (Thiellier schreef dat hij tusschen Breda en Tilburg dikwijls de groote larven ving). De vroedmeesterpad: Jabeek, Merkelbeek, Lahrhof (Broeksittard). Evenwel vind ik, dat deze dieren nog veel te onbekend zijn om op uw oproep een goed resultaat te verwachten. Een korte beschrijving van kleur, bouw en levenswijze, alsmede vermoedelijke plaatsen, waar men ze aan kan treffen, zou misschien veel bijdragen in de goede richting. Hetzelfde geldt ook voor:

30. *Rana agilis* en *R. arvalis*. De doorsnee-natuurvriend (leek) kent maar 2 soorten, n.l. de groene en de bruine kikvorsch. Van de zee-kikvorsch (*Rana ridibunda*) spreek ik dan nog maar niet. Een Duitsche vriend schreef mij hierover: „*wahrscheinlich* nicht in Holland, der Rhein Westgrenze”. Van *R. arvalis* heb ik de volgende vindplaatsen genoteerd (uit welke boeken of tijdschriften weet ik weer niet): 't Soester ven⁶⁾, Assel bij Apeldoorn⁶⁾, Nunspeet, de Punt en Steenderen

40. De vuurbuikpad of vuurpad komt zooals u weet te Epen (L.) voor (volgens Schlegel ook bij Nijmegen, waarvan ik weer **nooit** bevestiging vernam). Bovendien bestaan er 2 soorten n.l. de geelbuik (*Bombinator pachypus*) en de roodbuik (*B. igneus*). Daar deze twee soorten nog al wat van elkaar verschillen zelfs eene kruising niet bekend is, zou het interessant zijn te weten, welke soort hier voorkomt. Waar u in uw artikeltje schreef over opzenden, zou dan opzending van deze dieren ten zeerste noodzakelijk zijn. Volgens Duitsche gegevens zou het *vermoedelijk* de geelbuik zijn⁷⁾.

De meer bekende diersoorten, waaronder ik ook de slangen reken, wil ik niet ter sprake brengen. Hierover komen vermoedelijk voldoende opgaven binnen. Alleen de moeraschildpad wilde ik nog noemen. Ik huiver er een beetje van dit dier inheemsch te noemen. Toch zijn er verschillende schrijvers die het dier als zoodanig beschrijven⁸⁾. De laatste vangst (zomer 1926) laat ik hieronder volgen (uit het Rotterd. Nieuwsblad):

„Moerasschildpad gevangen. De visscher J. Verhoef te Kortenhoef (bij Hilversum) vond in zijn vischfuik een moerasschildpad. Ouden van dagen weten zich nog te herinneren, dat daar pl.m. 50 jaar geleden ook zulk een schildpad is gevangen.”

Tot slot wil ik nog de opmerking maken, dat zeer mooie kleurvariaties gevonden kunnen worden. Ook opgave daarvan zou moeten geschieden. Zoo zal het u wel bekend zijn, dat hagedissen en slangen wel eens geheel of gedeeltelijk zwart zijn (melanisme). Ook vinden we *Lacerta agilis* wel eens met een **roode** rugstreep. Zij schijnen *plaatselijk* soms *veel* voor te komen en zoodoende een afzonderlijke groep te vormen (*Lacerta agilis erythronota*). Bij kikvorsch schijnt Xanthorisme mogelijk te zijn (geel — oranje — rood)⁹⁾, terwijl bij *Rana esculenta* mooie blauwe of groene exemplaren met blauwe rugstreep voor kunnen komen. Bovengenoemde Duitsche vriend bezit op 't oogenblik 4 prachtig blauwe exemplaren. Waarom zouden zulke dieren in Holland ook niet opgemerkt kunnen worden? Onder salamanders vindt men dikwijls albino exemplaren. Ik bezit op 't oogenblik een mooien albino Alpensalamander¹⁰⁾. Ook salamanders (de Groote en Alpens.) met zwarte buiken) worden gevonden. Een andere zeer interessante bijzonderheid bij watersalamanders is neotenie d.i. het voortduren van het larvenstadium. Deze dieren behouden niettegen-

³⁾ zie D. L. N. XX pg. 268. ⁴⁾ wel nog noordelijker bij Ommen. J. Hs. ⁵⁾ zie D. L. N. III pg. 41. ⁶⁾ zie D. L. N. I pg. 190. ⁷⁾ ongetwijfeld de gele (ten minste in Zuid-Limburg). ⁸⁾ naar alle waarschijnlijkheid met recht. ⁹⁾ geheel oranje-roestroode bruine kikkers zag ik enkele malen. J. Hs. ¹⁰⁾ Artis had eenige jaren geleden een albinop-kikvorsch.

staande hun groei, de uitwendige kieuwen en huidzoomen evenals in hun jeugd en worden in dit stadium zelfs geschikt tot voortplanting ¹¹⁾).

Rotterdam, Willebrordusstraat 100.

J. B. TEN VEEN.

Kikkers-enquête. — Over het voorkomen van de Vroedmeesterpad schrijft de hr. Heimans in D. L. N. XXXI, blz. 75: „Ook bij Epen moeten ze voorkomen, gezien heb ik ze daar nooit, maar wel eens gehoord en het geluid is onmiskenbaar.” Naar aanleiding hiervan kan ik mededeelen, dat wij op 8 Juni 1924 te Epen onder de stoepsteen van een huis bij de bron 4 mannetjes vonden met eiersnoeren om de achterpooten. Ook bij een huis op Eperheide hoorden we het concert van deze diertjes.

Driebergen.

A. A. TIJMES.

Kikkers-enquête. — Oud Kikker- en salamandernieuws uit Limburg. In het Maandblad dan het Natuurhistorisch Genootschap in Limburg, nummer 6, jaargang 1925 verzocht ik toezending van visschen, amphibiën en reptielen uit Limburg. Waar het Genootschap ondermeer zich bezighoudt speciaal met de fauna van Limburg en we goed ingelicht waren omtrent het voorkomen van zoogdieren en vogels in die provincie, leek het me niet van belang ontbloeit, om ook de andere groepen van gewervelde dieren onderhanden te nemen. Gedachtig aan de woorden van Rector Cremers „In ons mooie Limburg is op biologisch gebied alles mogelijk” hoop ik nog veel moois te vinden, naast het vele, wat Limburg ons biedt. Ik geloof zeker, dat we nog heel wat uit onze zuidelijkste provincie kunnen halen. Nu een kikkerenquête voor geheel Nederland wordt gehouden, sta ik gaarne mijn notities uit oude Maandbladen af. Ik vermeld voor zoover mogelijk datum en vinder.

1. *Boomkikker* (*Hyla arborea*). De oudste opgave dateert uit het einde van de vorige eeuw. De laatste 20 jaar komen te Echt deze kikkers voor meldde in 1918 Kaufmann en hij voegde hieraan toe, dat het gebied zich beperkt tot de boorden van een zijtak der Geleen. Het gebied is ongeveer een half uur gaans lang. Eveneens vermeldt Kaufmann vondsten uit Hoensbroek, Schinnen en Merkelbeek. Vroeger werden ze ook gevonden te Heerlen (Caumer en Welten). In 1908 vond Mommers Boomkikkers te Limmelerbroek (bij Maastricht). Na dien vond hij ze daar ter plaatse niet meer, wel te Heer (bij Maastricht) in 1918. Uit hetzelfde jaar dateeren de opgaven van Sprenger, die ze vond te Nunhem. In 1918 werden Boomkikkers eveneens gevonden te Scharn-Heer door Nypels en te Kelpen (Grathem) door Mertens.

2. *Heikikker* (*Rana arvalis*). In den eersten jaargang van De Levende Natuur sprak E. Heimans als zijn meening uit, dat de Heikikker wel in Limburg zou voorkomen. Zijn vermoeden is bewaarheid. Cremers vond deze soort in de Brunsummerheide in 1912 en Dr. Willemse deelt mede, dat ze in het Well'sche Mehr voorkomen.

3. *Vuurpad* (*Bombinator pachypus*). Heimans vermeldt het voorkomen van vuurpadden in Epen, Cremers te St. Geertruid en Sprenger vond ze tusschen Gronsveld en St. Geertruid. Dr. de Wever deelt mede, dat ze voorkomen benoorden Houthem-St. Gerlach. Op den Gulper Berg onder steenen gevonden door Rector Cremers in den zomer van 1918.

4. *Vroedmeesterpad* (*Alytes obstetricans*). De oudste vondst dateert uit 1893 toen Dr. Oudemans deze merkwaardige dieren vond te Valkenburg. Een oud-leerling van Rolduc vermeldt een vondst van vroedmeesterpadden te Rolduc-Kerkrade, maar daar deze „vieze beesten” weggegooid moesten worden, voordat ze in handen van een deskundige kwamen, is deze opgave niet met zekerheid te geven. Uit 1913 dateeren opgaven van Rector Cremers uit Jabeek (2 Juli) en te Merkelbeek (15 Juli). In 1914 vond Sprenger den 26sten April deze padden te Mheer, terwijl in 1913 Dr. Vroemen mededeelt, dat deze dieren in zijn jeugd voorkwamen te Lahrhof (Sittard). In 1915 werden ze gevonden te Arensgenhout in Mei door Dr. de Wever en te Bingelrade in April en Juli door Rector Cremers. 5 Mei 1917 ontving het Museum 3 exemplaren, gevonden te Mheer door Pypers. In het Augustusnummer van 1914 komt in het Maandblad een artikelje voor omtrent het opkweken van vroedmeesterpadlarven van Dr. Peeters S.J.

¹¹⁾ o.a. uit 't Gooi signaleerd door Dr. de Fremery.